

Нерэзытыгэ буозу

Тясэзыби", куниа басэбса ҕанасанэ" корсэ терэ, иттү бэнди" ҕанасанэй танде" терэтини, ҕонэ хелиде" ҕиле мәнүтүҕ" (правайтиҕ) иттү бэзэтуобса тохитэны, хунтэмэны буобса, бэнде" ҕанасанэ"дя иттүо хетэгээ нилу; ҕонэ

тясэзыби", куниа нинту" тясэзыбса ҕонэ ноҕхомэны ибса ҕанасанэ" ҕиле мәнэ"дя (к правам) тэза"а" номбэ" кэрсү", курэди" болуатүгүйтү" ҕанасанэй сярү, ҕонэ мелызэби" тэрэди хетэгээ нилу, кунини ҕанасанэ" хонсызэ" няндятуо" буозу" ҕонэ манү"тэбса, нисызэ" хылэдятэ" ҕонэ мәҕкээмэны нилы", дебтурусу" хирэгээ ҕанасанэ" мәнэ ися; ҕонэ

тясэзыби", куниа ҕанасанэй ҕиле мәнэ" (права") муунтабү" мынту кәмиабса законэтэны, нинагэты ҕанаса нонсу" ҕизи"тихиасы ҕиле мәнүтү (правайтү); ҕонэ

тясэзыби", куниа ҕанасанэй танде" хелы"сыҕы" нятүҕ сүөарүрүҕ" дүзытэндыҕ; ҕонэ

тясэзыби", куниа ҕанасанэй танде" иттүо" Сунэ 5уомтүмэо" Тандейтэны (Объединенный Нациятэны) ҕанузүмтүдүо" Уставатэнынты иттүо" ҕиле хунтүрүбсятүҕ ҕанасанэй ҕиле мәнэ"дя (права"дя), ҕанасанэ корсэ ҕуназэйдя, денсиде" ҕиле мәнэ"дя (права"дя) куодүму ҕонэ ны дермээны тэмээны сытыҕ мундүсуо" хелысыбсяниимээны социальный прогрессетэны нягэй нилынягэтыҕ няндя"са; ҕонэ

тясэзыби", куниа моу"-терэ" (государства-члены) мундүхү" Сунэ 5уомтүмэо" Тандейнану (Объединенный Нациянану), нятүҕ ҕэзүнагэтуҕ, сүөарүрнагэтуҕ, ҕэзүнагэтуҕ ҕанасанэй ҕиле мәнэ" (права") ҕонэ мәҕэзээ нендябсанутүҕ; ҕонэ

тясэзыби", куниа бэнде" ҕанасанэ" дильситиҕи" корсэ ҕонэ ҕоры тэндэй ҕиле мәнэй (этих прав) ҕонэ няндябса" хонты тетүа ани"э торү дүлсынагэ өмө сиэр,

Генеральная Ассамблея

дебтазатү ҕануо

Бэнде" ҕанасанэ" дязыкүдя иттүо декларация ҕанасанэ ҕиле мәнэ" (прав) нерүтэты хуантэту дямэлэкэ кэрсү, курэди түүнянтүҕү" бэнде" ҕанасанэ" танде" ҕонэ государства", тэндэ дязыкү курэдите ҕанаса кэтти курэдите общество терэ, сәҕүрсэ өмө ҕануо Декларациядя, кәрбулохазэйтэ" тенымтыгуйся ҕонэ хозатэбса сэрээмэны тэндэ" права" ҕонэ няндябса" нягэй бэндети тенырынагэтыҕ ҕонэ митэбиазэ" национальный ҕонэ международный прогрессивный сэрээмэны, бэнде" ҕанасанэ" танде" ҕонэ государства-терэ организация тенырынагэтыҕ, тэндэ комээны моу терэ" иттүо" юрисдикциетэнынтыҕ.

Статья 1

Бэнде" ҕанасанэ" ҕэтүкэнды" нендя"туо" ҕонэ хонсы хелиде" ҕиле мәнэй (правай). Сытыҕ хонды" ҕиле ҕонда ҕонэ сярү, дүзытэндыҕ ихүтүҕ нягэо" сүөарүсэ".

Статья 2

Курэдите ҕанаса хонхиты мынту ҕиле мәнү"тү (правайтү) ҕонэ няндябсатү, хозүтүө" ҕануо Декларациетэны, нисы сәҕүрэ": курэди ҕанасанэ" тансэгэтэ иммө, курэди сыбыты кухуо, куодүму кэтти ны, курэди ҕиле ҕэтүмиамоу снэдеты, курэди ҕуодя хунтүрүбсязы иҕу, курэди политикэ ҕэзу камяҕу, курэди ҕанасанэ тансэдя иҕу ҕонэ курэди ҕэтүмиамоунту сиэр: ҕүня" кэтти мәҕкээ" иху" тагэбтэо" ирити, имидити.

Тэндэ комээны ниби" нягэо сәҕүрэ" хунсэ" политический, ҕиле мәнэнтэуннты иттүо (правовой) ҕонэ международный моунты статусэдя, кунини нилыҕы ҕанаса нисы сәҕүрэ" хундялтуо кэтти камя"лутуо тэндэ" моу".

Статья 3

Курэдите ҕанаса хонты ҕиле мәнэ (право) нилыбсядя, няндябсадя ҕонэ нинту" ментизибсятыдя.

Статья 4

Сылыгалите нибити нягэо сиба"тэру", сиба"тэрубса ҕонэ тамтарубса сиба"тини нинту кунитены нягэо кэрсү.

Статья 5

Сылыгалите нибити мынту хоси"тэры", сиба"тэру", хеттибтыгуйли" нәмбэниизэ.

Статья 6

Курэдите ҕанаса, кунитены нибити ҕуо", хонхити нягэо ҕиле мәнэ (право) ҕиле нилутыниимэны

Статья 7

Бэнде" ҕанасанэ" хелиде" законэтэны ҕонэ хонды" ҕиле мәнэ (право) нисы сәҕүрэ" нинту" хелиде" ҕизисибся"дя итүо" тэндэ законэтэны. Бэнде" ҕанасанэ" хонды" ҕиле мәнэ (право) хелидемээны ҕизи"силинягэтыҕ дискриминациегэтэ, нинту" ҕэзү"лүтүө ҕануо Декларациетэны ҕонэ хунсэ курэдите ному"тэтуо тэрэди дискриминациядя кэрсү.

Статья 8

Курэдите ҕанаса хонты ҕиле мәнэ (право) ҕизи"сибся- нимээны ҕиле мәнүнтү (правайтү) бэнтүны иттүо" суда"тини каҕгэ мэнтизилибити" ҕиле мәнүнтү (правайтү), куниэ" ҕэзүлүҕантэ" конституциетэны кэтти законэтэны.

Статья 9

Сылыгалите нибити мынту камя"лу" ҕанасанэйгитэ хунде, мәрки"тэры", хундямтялыры" ҕонэ сиба"тэру".

Статья 10

Курэдите ҕанаса, ҕанузүмтүкүся ҕиле мәнүтү (правайтү) ҕонэ ҕанузүмтүкүся уголовный сиэрэмты, хонты ҕиле мәнэ (право) мелызэсыэдиэзы сиэрти катемэрунагэту ҕэзи"тэтыө ҕонэ няндя"туо судэтэ.

Статья 11

Курэдите ҕанаса, лага"тарутуо курэдикүө сиэртэны, хонты ҕиле мәнэ (право) ҕизи"сиси сиэркали исямту тэө түбө каҕгэ сыты сиэрту ҕэтэурусүзү" законэ ҕэзүтүө судэтэ, кунини сыты ҕизи"силисизи".

Сылыгалите нибити мынту ҕомтэбтуру" нинту" мелызасыэдейты сиэрниизэ, тэтти сиэр ихү" сыты ҕиле тандеты кэрсүтини нинту номбө кэрсүдя иттүо. Нибити мынту тэндэ кэрсүниизэ тетүа ани"эмэны кэтти бэзэтуомэны хоралу" тэндэ дялыгэтэ каҕгэ иху мелызэмэо тэтти кэрсү.

Статья 12

Сылыгалите нибити мынту хүтүтэ" хунсэ ҕанаса корсэтэ кэтти ҕиле тандетэ, нибити мынту ментизи" тэндэты мазэ, тэндэты тиидятуо" хотүрө кунсыны иттүо" кэрсү", Курэдите ҕанаса ҕизи"силибити мынту законэтэны тэрэди" ментизибсягитэ.

Статья 13

Курэдите ҕанаса дөзүрхүтү мынту тэмээны кунимэны кәрбуҕу, нилыбити мынту курэдите хутиэзы моунтэны.

Курэдите ҕанаса хонты ҕиле мәнэ (право) дүбөөнантибити курэдите моу, ҕиле ҕэтүмиамоу моумту, тэгэтэ хонты ҕиле мәнэ (право) хурсэбса кэрсү моунтүдя.

Статья 14

Курэдите ҕанаса хонты ҕиле мәнэмты (право) хуулэбити лүҕкүрүбсянэзэмты хунсэо" моу"мэны ҕонэ хонты мәнэ тороубтүса тэндэ лүҕкүрүбсянэ.

Тәтти җиле мәнә (право) серәрыгәтызә” тәә тухоны, каңгә тәнерибся кәрсу тохитәны нинты җуо” политический сиәр,кәтти лыку дүәйтәтуо неру” җонә дямәләкә” кәрсу” Сунә 5уомтумәә” Тандей (Объединенный Нация).

Статья 15

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) гражданстводя.

Сылыгалите нибити мынту койры” гражданствогали җонә кәрбүбүтү нутумәә” гражданствамту.

Статья 16

Нимбымты” куодүму” җонә ны” хонды” җиле мәнә (право), нисы сәңүрә” курәди җанасанә тансәгәтә иммә”, курәди сәбытың җәзу, курәди җуодя тәлирңү”, җуомтаса кәтти мыйзасы, мелызасы җиле тандемту. Сытың хонды” хелиде” җиле мәнә” (права”) җуомтаса кәтти мыйзаса, җуойтены нилыбся җонә тарумса тухоны.

5уомтәбса кәрсу мынту ихүтү мелызәмәә җонә ләбкузәбту- муо сиття” кәйзә җуомтәтүгәй.

Тансә тәттирә җануо җонә мәңзәә обществә хелыә, куния җизисилибити мынту обществәтә җонә государствәтә.

Статья 17

Курәдите җанаса хонбити мынту (право) җиле җалирә” кәтти җу”озә җалирә” хунсәй җанасанәй нану.

Сылыгалитендә нибити мынту (право) ментизили” тәндә” җалирә”.

Статья 18

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) нендя”туомәны сынерырся, сярү җонә җиле тандету җуо (религия); курәдите җанаса хонсызә хүнтүрүбся тәрәди җуодя, курәди хуйңы, хонсызә җиле камя”туо манү”тәбса, җиле җәтумиамуо” хүнсерәә” кәрсуодей.

Статья 19

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) нендя”туо манү”тәбсадя, дебтазабса тәндитиң кангә кәрбуңу; тәтти мәнә (право) тәзү”тәтү нендя”туомәны дебтазабса манү”тәбсатү, курәдите дүрымы”, буозу” нисы сәңүрә” курәдите государственнй границедя.

Статья 20

Курәдите җанаса дөзүрхүтү мынту куния кәрбуңу: курәдите хетәгәә” нунүоза”дя, җанасанә җунүбсанә”дя (ассоциаций).

Сылыгалите нисизи” хүтү”тәру” ассоиациетә мәнәнту нисы тәлибитири”.

Статья 21

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) управляйрмүнтә моунтәнынты кәлүбтүмәә” җанасанәй таккәмәны.

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) денсидемәәны хунсәйнану җәйбәумүнтә җиле моунты государствә” службатәны.

Банасанә” тансә мәнә ихүтү мынту нягәә правительство җузабса тохи; тәтти мәнә нәтәрәбтүгуйхүтү мынту хүәти” мелы”сырытыә” натү”дятини, курәди” мелы”сырыбитиң мынту тиидялутуо” голосованиентәны кәтти хунсәәмәны кунини голосовайрся җанаса хонсызә җиле мәнә.

Статья 22

Курәдите җанаса, общество терә ихүтү, хонты җиле мәнә (право) социальное обеспечениедя җонә хунсәә” правә”дя, тәзү”тәтүо” няндятуо бәзуатәбса сыты җиле мәнүтү (правайтү) экономический, социальный җонә культурный сунәнтини җанасанәй танде” җонә международный сүәарубса курәдите государство таккәмәны.

Статья 23

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) җәйбәузадя, няндя”туо нәтярубса җәйбәузадя, тәны кунини кәрбуңу, нягәә җонә неими” җәйбәузатү ситтямәны иттүодя җонә җизи”силибити мынту җәйбәузагали иттүо кәрсүгәтә.

Курәдите җанаса, нисы хундялтарыби”, кәмүзүхүтү мынту хелиде денси”, хелиде җәйбәузаниизә.

Курәдите җанаса кәмүзүбүтү мынту нягәә җәзи”тәтыәә мазайсүә кәтти денси җәйбәузатуниизә, кунияә”мәны нягәй нилыбиязәә тандетунану кәтти җонәнту җонә хелы”сылыбиязәйзә нягәй хунсәй социальный обеспечениятәны нилынягәты.

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) җунүнтәбса җәйбәузә” сунә” (союзә”) тиитәсы тәндә” сүнәти” (союзәнди”) җизи”синягәты җиле мәнүтү.

Статья 24

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) ниибтүгуйсядя, хүтүдя җиле мәнә (право) тәни җәйбәуза” дялы кәри җонә денси хонтыә хүә бәухү” ниибтүгуйся.

Статья 25

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) тәрәди нилудя: җомсу”, дембия”, леккырә” җәтәубса җонә хунсәә” нилыбся кәрсу”дя, курәди ихүтү нягәә нягәә нилыбсаты җонә тандеты нягәй нилыбся дязыкү, хонты җиле мәнә хелы”сырынягәты нибити җәйбәү”, дярәзыкәбити, мусанумхүтү, сырүмхүтү, бәйка”имхүтү кәтти иния”имхүтү, басагалимхүтү җонә җәтүмхи” хунсә” кәрсу” нинту” хезытытыә” сыты сәмырыгәтәты.

Немы ися коныбся җонә дяхүрка ибся хонәйти” җиле мәнә (право) җәзүлүнагәтуң җонә хелы”сылинагәтың. Бенде” нүо”, җәтүмтыә” җуомсуоде тандәтәны кәтти нинту” җуомсуоде тандәтәны, хонхитың мынту хелиде җизисибся.

Статья 26

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) хозатәбсанимәәны. Тенымтыгуйхи” мынту денсигали, тәтти кәрсу мәңзәәмәәны ментизити нерәбтәә җонә бәнде” дязыкүдя иттүо тенымтыгуйся. Нерәбтәә тенымтыгуйся ихүтү мынту бәнди”дя итүо. Техника җонә җәйбәузадя иттүо тенымтыгуйся ихүтүң мынду” бәнде”ти” түүтәрутуо”, ани”ә, бәнтуо тенымтыгуйся хелидемәәны түүрүбүтү мынту бәнде” кәрбутуоти”.

Тенымтыгуйся ихүтү мынту хезытытыә бәнде” җанасанә сәмыры бозуатәбсадя җонә җукәгимти”куйтиә бәндети нягәй тенырыбся, хүся”лубса, дильситибся җонә тенынбся җиле җанасанә мәнә” мәңзәәмәәны няндябсянимәәны иттүо”. Тенымтыгуйся ихүтү мынту хелы”сытыә нятүң сәмәры теныбся, сүәарубся бәнде җанасанә” дүтымәны, курадите нибити җуо” сяхытиң кәтти хүнтүрүбсянүтүң җуодя, хелы”сыбити мынту Сунә 5уомтумәә” Тандей (Объединенный Нация) камя”са нягимтүгүтүгәй кәрсуй.

Нүо” деди” хонты” җиле мәнә (право) нәтярса, кунини тенымтыгуйсизитә” сиәнә” нүөтиң.

Статья 27

Курәдите җанаса тороубүтү мынту җанасанә” танде культурный” нилутәны, нялтәбити мынту хүнсерәй кәрсуодейдя участвовайрхүтү мынту научный прогрессетәны җонә тороубтүгуйхүтү тәндәты җунязү”.

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) җизисибсядя сәмырыты, мәнәнсәкүтү, куния” иңу” научный, литературный кәтти художественный җәйбәузатинунту, куради” сыты җиле мелызасыәдейти.

Статья 28

Курәдите җанаса хонты мәнә (право) социальный җонә международный җәзи”тәбсадя, курәдитәны җиле мәнә” (права) җонә няндябса”, хозүтүә” җануо Декларациетәны, бәнде” дүлсырыбитиң мынту.

Статья 29

Курәдите җанаса хонты мәнә” (обязанности), нондитыә” җанасанә танде нерәны, кунини җиле сәмырыты няндя”са бозатәсузә.

Мелы”сыса җиле мәнүтү (правайтү) җонә няндябсатү, курәдите җанаса нонсубтырибити мынту тәәтүхораны, каңгә сыты мелысыкәсытә тәрәди кәрсу, нинтыә нөлхү”күрү” законәтәны ноңхәмәны иттүотуниизә җонә дүөайтетуо җанасанә” тандей нягәй җәзүлүбсямтуң җонә миттәбсямтың бәнсә маа хутеемтың җонә нягәй нилыбсябтың демократический обществатәны.

Мелы”сыбся тәндә” җиле мәнә” (права”) каңкәгалите нибитиң мынту Сунә 5уомтүмәә” Тандей (Объединенный Нация) неру” кәйнимәәны коны”.

Статья 30

Маагалите җануо Декларациетәны иттүо нибити мынту дебтуру”, милитиә мантә курәдикүә государствотә, сунә”тә кәтти җанасанә” сунә”тә кәтти бәзәлтуо” хорү”ти правә мелысынагәтың тәндә җәйбәуза, хезы”тытыә сымбабтыгуйсядя правә” җонә няндябса”, хозүтүө” җануо Декларациятәны.